

POROČILO

z delavnice tematske (fokusne) skupine morje in obala v okviru prenove Strategije prostorskega razvoja Slovenije – SPRS, ki je potekalo

v ponedeljek, 29. 5. 2017 od 9. do 13. ure

Poročilo povzema poglobljeno razpravo z deležniki o vprašanih, ki zadevajo prostorske vidike morja in obale v okviru prenove Strategije prostorskega razvoja Slovenije (v nadaljnjem besedilu: SPRS 2050). Namen poročila je predstaviti poglede deležnikov na strateške vsebine v dolgoročni viziji prostorskega razvoja in njihove vsebinske predloge za morje in z njim povezano obalno območje, ki skupaj s predlogi drugih tematskih skupin (funkcionalna urbana območja, gorska in obmejna območja, prostorske možnosti za nizkoogljično družbo, podeželje in zelena infrastruktura) predstavljajo predloge za osnutek Strategije prostorskega razvoja Slovenije 2050.

Ozadje in namen poglobljene tematske obravnave

Po treh javnih posvetovanjih, na katerih so bila potrjena izhodišča za prenovo SPRS, pripravljena SWOT analiza, oblikovana vizija ter cilji prostorskega razvoja Slovenije, so bile v letu 2016 že izvedene poglobljene tematske obravnave štirih ključnih tem: funkcionalnih urbanih območij, podeželja in zelene infrastrukture, prostorskih možnosti za nizkoogljično družbo ter gorskih in obmejnih območij.

Za vsako od navedenih tematskih področij je bil izbran zunanji izvajalec, ki je na podlagi objavljenih strokovnih gradiv, nacionalnih ali mednarodnih raziskovalnih nalog ter drugih relevantnih strokovnih dokumentov pripravil izhodiščno strokovno gradivo z vprašanji za delavnico. Ciljna publika so bili deležniki z nacionalne in lokalne ravni, regionalnih razvojnih agencij, interesnih združenj in nevladnih organizacij ter predstavniki raziskovalnih in izobraževalnih institucij. Za vsako področje je bila pripravljena po ena delavnica, ki ji je v decembru 2016 sledil posvet v obliki skupne delavnice vseh štirih fokusnih skupin.

Delavnica za peti **tematski sklop »Morje in obala«** je potekala 29. maja 2017 v prostorih Direktorata za prostor, graditev in stanovanja, Ministrstva za okolje in prostor. Namen razprave fokusne (tematske) skupine je bila podrobnejša obravnava vloge morja in z njim funkcionalno povezanega obalnega območja v okviru prostorskega razvoja države kot podlaga za opredelitev strateških vsebin v dolgoročni viziji, ciljih ter usmeritvah za prostorski razvoj Slovenije (SPRS 2030 / 2050). Razprava v fokusni (tematski) skupini je potekala na podlagi vnaprej pripravljenega strokovnega gradiva in ključnih razvojnih vprašanj. Gradivo za delavnico fokusne (tematske) skupine je pripravilo

Ministrstvo za okolje in prostor, Direktorat za prostor, graditev in stanovanja ob upoštevanju: (1) usmeritev veljavnih predpisov na strateški ravni, ki določajo obravnavo morja in obale, (2) usmeritev Strategije prostorskega razvoja Slovenije (2004) za morje in obalo ter (3) pregleda razvojnih ciljev resorjev na podlagi njihovih razvojnih dokumentov.

Udeleženci delavnice:

Delavnice se je udeležilo 5 predstavnikov obalnih občin, predstavnik regionalne razvojne agencije (RRC Koper), 11 predstavnikov resorjev (zunanje zadeve, zaščita in reševanje, obramba, regionalni razvoj, promet, kulturna dediščina, okolje, kmetijstvo – ribištvo), 7 predstavnikov strokovnih institucij (GIS, UIRS, ZRSVN, FGG) in predstavnik mreže nevladnih organizacij na Obali. Na dogodku je sodeloval tudi zunanji strokovnjak, ki izvaja strateško vrednotenje in strateško ocenjevanje vplivov na okolje (Biotehniška fakulteta).

Seznam prisotnih je na voljo na Ministrstvu za okolje in prostor, DPGS.

Potek posvetovanja

Delavnica je potekala v treh delih. Vodila jo je vodja sektorja za strateški prostorski razvoj pri MOP, DPGS, Lenča Humerca Šolar.

V uvodnem delu je Blanka Bartol predstavila dosednji potek prenove Strategije prostorskega razvoja Slovenije. Poudarila je procesno naravnost, s ciljem doseganja soglasja z deležniki o ključnih izzivih, viziji in ciljih prostorskega razvoja. Predstavljena je bila predvidena struktura SPRS in akcijskega programa strategije ter njuna okvirna vsebina. Za prostorsko načrtovanje na morju velja Direktiva o pomorskem prostorskem načrtovanju¹, na podlagi katere mora država pripraviti pomorski prostorski načrt. Nosilec aktivnosti je Direktorat za prostor, graditev in stanovanja. Izpeljane so bile nekatere osnovne aktivnosti (analiza in dostopnost podatkov, nosilec GIS²), v pripravi je naloga o vzpostavitvi procesa pomorskega prostorskega načrtovanja (raziskovalni projekt, nosilec UIRS³ v sodelovanjem z GIS), vzpostavljena je že bila tudi neformalna medresorska koordinacija. Resorne usmeritve za morje in obalo, ki so bile zbrane v okviru medresorske koordinacije, so služile za pripravo dela gradiva za delavnico.

Veljavna SPRS vključuje nekaj specifičnih usmeritev za morje in obalo, večinoma pa veljalo usmeritve iz posameznih prostorskih sistemov: poselitve, infrastrukture in krajine, ki se nanašajo na mesta, organizacijo dejavnosti v prostoru, rabo prostora. Zlasti slednjih usmeritev za morje v veljavni strategiji ni.

¹ Direktiva 2014/89/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. julija 2014 o vzpostavitvi okvira za pomorsko prostorsko načrtovanje:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0089&from=SL>

² GIS – Geodetski inštitut Slovenije

³ UIRS – Urbanistični inštitut Republike Slovenije

Ines Lupše je predstavila izvajanje strateškega vrednotenja SPRS. Vzporedno s procesom prenove SPRS poteka Strateško vrednotenje SPRS 2030/2050 pod vodstvom Biotehniške fakultete (prof. dr. M. Golobič) in strateška ocena vplivov na okolje, vključno s presojo sprejemljivosti vplivov izvedbe plana na varovana območja SPRS 20502, pod vodstvom podjetja Aquarius.

Namen strateškega vrednotenja je iskanje sinergijske povezanosti med ukrepi prostorske ter drugih politik, zagotavljanje usklajenosti ciljev sektorskih politik in njihovih učinkov na doseganje ciljev SPRS 2050 in zagotovitev prostorske kohezije na osnovi prostorskih potencialov. Cilj strateškega vrednotenja je zagotoviti strateško skladnosti med prostorskimi cilji / ukrepi in cilji / ukrepi drugih politik v SPRS 2050.

V dosedanjem procesu prenove SPRS sta bili izdelani Začetno poročilo (BF, julij 2016) in Vmesno poročilo strateškega vrednotenja (november 2016), ki sta podali metodologijo vrednotenja – prostorska kohezija kot okvir nove prostorske politike; oceno vloge prostorske politike v dosedanjem prostorskem razvoju Slovenije; novo interventno logiko prostorske politike, ki naj postopoma preide od sedanjega vzorca normativne logike do nove t.i. komunikacijske logike prostorske politike ter presojo skladnosti ciljev sektorskih politik s cilji prostorskega razvoja (SPRS 2030/2050)⁴.

Fokusna skupina naj bi podala izhodišča za usmeritve prostorskega razvoja po posameznih stebrih prostorske kohezije (fizični, gospodarski in socialni), pri čemer se iščejo presečne povezave med vsebinskimi področji posameznih tematskih fokusnih skupin kot podlaga za povezovanje ukrepov za doseganje večjih sinergij.

Gradivo za delavnico so deležniki prejeli skupaj z vabilom. Sestavljajo ga: predstavitev namena tematske fokusne skupine in opis dosedanjega procesa prenove SPRS 2050; pregled veljavnih predpisov na strateški ravni, ki določajo celovito obravnavo morja in obale; izvlečki usmeritev za morje in obalo iz veljavne SPRS ter pregled razvojnih ciljev na podlagi resornih politik.

Med splošnimi pripombami in vprašanji na gradivo je bilo v razpravi izpostavljeno:

V: vprašanje udeleženca; O: odgovor MOP ali zunanega izvajalca; K: komentar udeleženca

- V: Kdo je bil vabljen na delavnico?
- O: V vseh tematskih (fokusnih) skupinah smo predvideli sodelovanje deležnikov iz relevantnih resorjev, regionalnega razvoja, lokalnih skupnosti in nevladnega sektorja.
- K: Podan je bil predlog, da se v fokusno skupino povabijo tudi predstavniki gospodarstva. Vsaj večja podjetja z Obale, npr. Luke Koper.
- O: Bo upoštevano v nadaljnjih korakih prenove SPRS.
- V: V gradivu manjkajo posamezne vsebine s področja narave.

---

⁴ Cilji, ki so bili obravnavani na tretjem javnem posvetovanju v procesu prenove SPRS.

- O: Gradivo je bilo pripravljeno na osnovi gradiv, zbranih v Medresorski skupini za morje in obalo. Povabilu, da posredujejo prispevek za pregled resornih ciljev na morju se niso odzvali vsi resorji, kljub dodatnim prošnjam. Gradivo bo dopolnjeno z manjkajočimi področji, pri čemer upamo na sodelovanje prisotnih.

Sledila je razprava v treh sklopih.

V 1. sklopu je potekala **razprava o prednostih in slabostih**, ki se nanašajo predvsem na aktualno stanje v prostoru, ter (zunanjih) **priložnostih in nevarnostih (SWOT analiza)**. Delo je potekalo v dveh skupinah. Skupini sta obravnavali naslednja vprašanja:

1. *Kaj vidite kot ključno prednost ali slabost na področju slovenskega morja in obale?*
2. *Kaj vidite kot ključno priložnosti ali nevarnost za območje slovenskega morja in obale?*

V 2. sklopu je potekala obravnava **vizije za morje in obalo ter strateških usmeritev za razvoj dejavnosti in rab na morju**. Delo je potekalo v eni skupini na podlagi vprašanj za razpravo:

1. *Kakšno vizijo bi si želeli za morje in obalo?*
2. *Kateri so ključni elementi s področja morja in obale, ki bi jih morala vključevati vizija prostorskega razvoja Slovenije 2050?*

3. sklop moderirane razprave je obravnaval **konflikte in sinergije na morju in obali ter razvojne potenciale**. Delo je potekalo v eni skupini na podlagi vprašanj za razpravo:

1. *Katere obstoječe dejavnosti na morju lahko opredelimo kot konfliktne in katere kot dopolnjujoče se, nekonfliktne?*
2. *Kje na morju so potenciali za razvoj posameznih dejavnosti? Če ne obstaja konkretna analiza, ali lahko opredelite potencial na kriterialni način (kaj je pomembno, kateri elementi, ali je pomembna kvaliteta elementa, v kakšnem smislu)?*
3. *Ali ima resor pripravljeno (ali bi pripravil) analizo razvojnih možnosti na morju in obali?*

I. SKLOP RAZPRAVE:

ANALIZA PREDNOSTI, SLABOSTI, PRILOŽNOSTI IN NEVARNOSTI - SWOT ANALIZA

1: Vprašanja za razpravo in povzetek razprave (v preglednicah):⁵

1.1. Kaj vidite kot ključno prednost ali slabost na področju slovenskega mora in obale?

PREDNOSTI	SLABOSTI
POSELITEV IN VLOGA MEST: <ul style="list-style-type: none"> - ugodna strateška lega obalnega somestja v odnosu do mednarodnega, srednjeevropskega prostora	POSELITEV IN VLOGA MEST: <ul style="list-style-type: none"> - slabi urbani, demografski potenciali - preobremenjenost obale/morja - infrastrukturna opremljenost ne sledi razvoju mest -
PROSTORSKA POVEZANOST IN DOSTOPNOST: <ul style="list-style-type: none"> - poselitveni lok Tržič/Trst-KP somestje – mednarodno prepoznano in nudi priložnost za delitev/razporeditve dejavnosti v širšem obalnem (čezmejnem) prostoru - ugodna geostrateška lega	PROSTORSKA POVEZANOST IN DOSTOPNOST: <ul style="list-style-type: none"> - <i>preusmeritev komercialno zanimivega tranzitnega prometa mimo Slovenije (železniški in luški promet) zaradi prepočasne izgradnje in posodabljanja infrastrukture ter kakovosti prometnih in logističnih storitev.</i> - omejeni pogoji za vzpostavljanje koridorjev v mednarodnem prostoru
KAKOVOST IN RAZPOLOŽLJIVOST VIROV:	KAKOVOST IN RAZPOLOŽLJIVOST VIROV: <ul style="list-style-type: none"> - prelov – Italija, Hrvaška - fragmentiranost varovanih območij (premalo jih je in niso upravljani) - nizka kakovost vode rečnih pritokov (Rižana) - razpoložljivost pitne vode (deficitarnost) predstavlja omejitev za razvoj - z razvojem različnih dejavnosti se slabšajo pogoji za lokalno prebivalstvo - preobremenjenost z rabami in dejavnostmi - občutljivost obale – koncentracija vseh dejavnosti na majhnem območju - trajnosti razvoj vs. strateška usmeritev države (razvoj Luke Koper) - ne vemo, kakšna je nosilna kapaciteta prostora – koliko prostor še prenese (kakšno število ladij, ulov) -
PREPOZNAVANOST IN IDENTITETA: <ul style="list-style-type: none"> - obstoječa poselitve - zavarovana območja - ribištvo – del lokalne identitete, del turizma	PREPOZNAVANOST IN IDENTITETA: <ul style="list-style-type: none"> - veliko število nedovoljenih gradenj – pomanjkanje nadzora - spreminjanje kulturne krajine zaradi nekontrolirane poselitve - sidranje v zavarovanih območjih (in povesod drugod)

⁵ Besedilo v ležečem je besedilo iz dosedanjega predloga SWOT analize – rezultata 2. javnega posvetovanja v sklopu prenove SPRS.

PREDNOSTI	SLABOSTI
UPRAVLJANJE S PROSTOROM: <ul style="list-style-type: none"> - <i>dobre izkušnje prostorskega načrtovanja na kopnem uporabiti za načrtovanje rab in dejavnosti na morju</i> - vklučenost in aktivna vloga v EUSAIR - dobra praksa – projekt SHAPE (strokovna podlaga za izvajanje 8. člena protokola ICZM-100 m upravljavski pas)	UPRAVLJANJE S PROSTOROM: <ul style="list-style-type: none"> - marikultura (gospodarstvo) v konfliktu z drugimi rabami – boje - nedorečena meja na morju - ni problem prostorski akt, problem je neizvedba, ni nadzora, inšpekcij - razpršenost obravnave morja v državi

1.2. Kaj vidite kot ključno priložnosti ali nevarnost za območje slovenskega morja in obale?

PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
POSELITEV IN VLOGA MEST: <ul style="list-style-type: none"> - ohranitev kvalitete obalnih mestih za življenje prebivalstva	POSELITEV IN VLOGA MEST: <ul style="list-style-type: none"> - s povečanjem gospodarske rasti se povečajo pritiski na obalo (urbanizacija) - vpliv podnebnih sprememb na razvoj obale (dvig obalne črte, salinacija, poselitev) - uzurpacija prostora /črne gradnje
PROSTORSKA POVEZANOST IN DOSTOPNOST: <ul style="list-style-type: none"> - izboljšanje povezanosti obale z zelenim koridorjem (zavarovana in nezavarovana območja) - (priložnost za kolesarske povezave in druge oblike trajnostne mobilnosti) - geostrateška lega Tržaškega zaliva - vzpostavitev trajnostnih oblik prometa (II. tir – potniški promet – povezava obale in zaledja)	PROSTORSKA POVEZANOST IN DOSTOPNOST: <ul style="list-style-type: none"> - povečevanje dejavnosti in rab na morju - povečana nevarnost razlitja vnetljivih in nevarnih snovi za morje in obalo zaradi povečanega ladijskega prometa - nerealizacija projekta II. tir, ki je pomemben za celotno državo
KAKOVOST IN RAZPOLOŽLJIVOST VIROV: <ul style="list-style-type: none"> - ohranjati kvaliteto morja in jo izboljševati za nadaljnji razvoj - izvedba raziskav za boljše poznavanje (vključno z možnostmi za izkoriščanje energije morja) - opredelitev nosilne sposobnosti – kapaciteta naravnih virov /nosilnost prostora kot okvir trajnostnega razvoja in trajnostne družbe - strateška ocena stroškov - uporaba očiščene odpadne vode za ponovno uporabo (npr. kmetijstvo) - Slovenijo povezati kot mesto z JPP dostopnostjo (KP – LJ) – vlak vs. avto	KAKOVOST IN RAZPOLOŽLJIVOST VIROV: <ul style="list-style-type: none"> - degradacija ključnih habitatnih tipov morskoga ekosistema (posledica: zmanjšanje privlačnosti in samočistilne sposobnosti) - zmanjševanje sredstev za spremljanje stanja in raziskave - povečano izkoriščanje energije morja - odvisnost od edinega vodnega vira - velika ranljivost morja zaradi spiranja odpadkov v morje ob intenzivnih padavinah
PREPOZNAVANOST IN IDENTITETA: <ul style="list-style-type: none"> - vaška / mestna jedra povezati med seboj, z zeleno infrastrukturo in z zaledjem	PREPOZNAVANOST IN IDENTITETA: <ul style="list-style-type: none"> - uvajanje novih rab na morju (plavajoči bungalovi) - degradacija prostora zaradi črnih gradenj - zahteve – standardi – število tušev, število privezov v (marini)

PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
UPRAVLJANJE S PROSTOROM: <ul style="list-style-type: none"> - načrt rabe na morju kot priložnost za usklajenost - povodni (podvodni) turizem - velike »politične« investicije na morju - povezava dokumentov med seboj – uskladitev strateških usmeritev (nacionalnih interesov) - vzpostaviti instrumente za usklajeno ravnanje s prostorom - dogovori se s sosednjimi državami - v interesih smo odgovorni za celoten Jadran (z ostalimi smo soodgovorni) - koncesija za pitno vodo vs. kmetijsko vodo (izboljšati) družbeno upravljanje, kjer ni povezave - vzpostavitev upravljaljskega pasu po ICZM je priložnost za oblikovanje vizije razvoj (turizem rekreacija) - sodelovanje in razdelitev obalnih rab oz. strateške usmeritve na širšem čezmejnem obalnem prostoru - suha pristanišča – priložnost za razbremenitev obale (umik razvoja z obale v notranjost)	UPRAVLJANJE S PROSTOROM: <ul style="list-style-type: none"> - izhajajoč iz različnih pristojnosti načrtovanja lahko pride do neusklajenosti pri načrtovanju na morju - neusklajeno upravljanje pristanišč – neusklajeno ravnanje - nepovezanost številnih strategij - nadaljevanje nedemokratičnih postopkov prilagoditev prostorskega načrtovanja na obali in zaledju z podnebnim spremembam - težava nadzora države - degradirana območja - zahteve – standardi – število tušev, število privezov v (marini) - občine imajo pristojnost le na obali, lokalne pristojnosti na morju niso jasne - ni jasna volja države - odsotnost regionalnega načrtovanja - kdo je regija – sedaj le dogovarjanje na relaciji država - občine - problem določitve obalne črte

II. SKLOP RAZPRAVE:

VIZIJA IN STRATEŠKE USMERITVE ZA RAZVOJ DEJAVNOSTI IN RAB NA MORJU

2.1. Pojasnilo k nastanku osnutka vizije SPRS 2050

Osnutek vizije prostorskega razvoja 2050 je bila dopolnjen v razpravi v sklopu drugega javnega posveta v sklopu prenove SPRS 2050. Kot podlaga zanjo je bila pripravljena analiza prednosti in slabosti ter priložnosti in nevarnosti. Pri oblikovanju vizije so sodelovale štiri študentske skupine z mentorji z Univerze v Ljubljani, s Filozofske fakultete (geografija), s Fakultete za graditev in geodezijo (prostorsko planiranje) in Biotehniške fakultete (kmetijstvo in krajinska arhitektura) ter Filozofske fakultete Univerze na Primorskem. Je splošna vizija pričakovanega načina bivanja, ki odgovarja na ugotovljene izzive. Morje in obala v njej nista neposredno izpostavljena, saj vizija ni izpostavila specifičnih geografskih območij. Vprašanje pa je, ali bi morali v njej poudariti nekatere prostorske specifičnosti, kot je na primer morje in z njim povezana obala, ki lahko ključno vplivajo na vizijo ali na njeno doseganje.

2.2. Predlog dopolnitev osnutka vizije

Za potrebe obravnave na tematski fokusi skupini, 29. 5. 2017 je bil osnutek vizije dopolnjen z nekaterimi vidiki, ki poudarjajo morje. Dopolnitve so v rdeči barvi.

*Slovenija je varna država, ki zagotavlja blaginjo in zadovoljstvo prebivalcev v zdravem okolju. Ljudje živijo v tesnem stiku z naravo **in morjem**. Mesta so prijetna za bivanje, uporabljene so mnoge na naravnih procesih temelječe tehnološke in upravljavske rešitve.*

*Dediščina je dobro vključena v življenje skupnosti in predstavlja navdih za trajnostni razvoj države. Slovenija je energetska samooskrbna. V gospodarstvu prednjačijo visoka tehnologija, v trajnostni razvoj usmerjene dejavnosti in čista industrija, ki uporablja zelene tehnologije ter načela krožnega gospodarstva. Državljeni so ponosni na **prostorsko identiteto Slovenije na njenih raznolikih območjih: gričevnatih, gorskih, morskih, obalnih in ravninskih ter podeželskih in urbanih**. Skupaj z drugimi deležniki in strokovnjaki sodelujejo pri oblikovanju javne politike urejanja prostora in njenemu izvajanju.*

Slovenska mesta in naselja so urejena in prijetna za življenje. So vozlišča dogajanja, delovnih mest in storitev. Njihovo upravljanje je participativno in trajnostno naravnano z upoštevanjem prostorskih in klimatskih danosti samooskrbe s hrano, vodo in energijo. Odlikuje jih moderna in dobra arhitektura ter visoka kakovost bivanja v novo zgrajenih in prenovljenih zgradbah. Javni prostori so urejeni in živahni. Prebivalci imajo ob vsakem času zagotovljen dostop (elektronsko, peš, s kolesom ali javnim potniškim prometom) do vseh storitev.

Osebna vozila so redka. V poselitveni strukturi prevladujejo manjša naselja in nekaj večjih urbanih centrov, ki med seboj dobro sodelujejo in se povezujejo pri reševanju skupnih izzivov. Proces suburbanizacije se zaustavlja. Dnevne migracije so se zaradi bližine zaposlitvenih centrov občutno zmanjšale.

*Prebivalci so dobro mobilni in za to uporabljajo najnovejša prevozna sredstva, ki omogočajo hitro, zanesljivo, varno in okoljsko neoporečno dostopnost **na kopnem in po morju**. Železniško omrežje je razvejano in podprto z visoko tehnologijo in sodobnimi vlaki. Železniški promet je urejen, pogost in hiter. Transitni tovorni promet poteka **od vstopnih točk na morju in kopnem po železnici**. Poselitev ustvarja prepoznaven red v prostoru in upošteva tradicionalne vzorce, katerim sledi tudi novejša pozidava.*

*Na podeželju so kmetijska zemljišča so skrbno obdelana in omogočajo dobro prehransko samooskrbo države, ob tem pa se ohranja tudi lokalno/regionalno značilno podobo krajine. Mesta in naselja se dnevno oskrbujejo z lokalno hrano, pridelano na podeželju, in v okolici mest **in obalnem zaledju**. Ohranjeni naravna in kulturna krajina sta temelj za turizem, ki s tem krepi prepoznavnost Slovenije v širšem prostoru kot zelene, zdrave in aktivne države. Naravni viri so ustrezno zaščiteni, njihova raba za gospodarski razvoj je racionalna in trajnostna.*

Slovenske prednosti in potenciale krepimo v povezovanju z drugimi državami in skupnostmi v interesnih mrežah na čezmejnem, regionalnem, evropskem in globalnem okviru.

2.3. Razprava na podlagi dopolnitev osnutka vizije ter vprašanj:

- **Kakšno vizijo bi si želeli za morje in obalo?**
- **Kateri so ključni elementi s področja morja in obale, ki bi jih morala vključevati vizija prostorskega razvoja Slovenije 2050?**

Povzetek razprave in predlogov:

Pri oblikovanju vizije naj se upoštevajo:

- ključni dokumenti oz. strokovne podlage, ki so že bili narejeni, npr. v okviru projekta CAMP Slovenija, 2007 (Priloga 1);
- povezava kopnega z obalo (obalno zaledje);
- cilji trajnostnega razvoja in biotske raznovrstnosti;
- doseganje razvojnih sinergij na varovanih območjih (pomembno je zagotoviti povezavo zavarovanih območij in razvojnih območij; pomen biotske raznovrstni za razvoj turizma);

- ključen poudarek mora biti, da se ohranja živo (in reproduktivno) morje;
- predlog konkretne dopolnitve: »2050 bo Slovenija uveljavljena in vodilna morska in pomorska država, ki pomembno prispeva k ohranitvi vseh virov v morju in obalnem območju.«
- Slovenija lahko pri oblikovanju vizije ravna bolj načelno in odigra pomembno vlogo v okviru Jadransko-jonske strategije, ker ima omejen morski prostor, pomen njenih strateških odločitev pa presega njene morske meje;
- terminologijo morske direktive, katere cilj je zagotavljati ekosistemske storitve in ohranjati dobro stanje morja;
- vključitev upravljanja prostora z vizijo preseganja sektorskega pristopa; pomen uvedbe upravljanja na morju in obali za doseganje ciljev prostorskega razvoja;
- mednarodno povezanost in sodelovanje;
- razmišljati o javnem potniškem prometu po morju ni realno, saj so ostali, kopenski sistemi hitrejši; pomorski kopenski promet je smiseln le za turizem; poudariti boljši sistem javnega potniškega prometa, npr. medmestna železnica;
- vizija, da je Slovenija tudi ribolovna država (ob upoštevanju trajnostne rabe virov).

Drugi predlogi in komentarji v povezavi s prostorskim razvojem morja, obale in zaledja:

Jadransko - jonska strategija – predvideva **intermodalno povezanost**: Pula, Trst, ..., Ljubljana, Bologna (MzI). Potrebno bi bilo pristopiti k drugačni organiziranosti dejavnosti in umiku dejavnosti z obale v notranjost (npr. 3-4- km) za tiste dejavnosti, za katere je to mogoče (npr. suhe marine na degradiranih območjih). Marine so namreč velik onesnaževalec prostora (laki, loščila, ostali odpadki).

MGRT podpira trajnostni turizem, JPP, suhe marine, sprostitev prostora obale za določene dejavnosti, pomen okoljske infrastrukture, skrb za kvalitetno bivalno okolje za lokalno prebivalstvo, vzdržen in trajnostni razvoj, potniški terminal in uvedbo službe upravljanja potniškega prometa (npr. križarke).

Strateški cilji morajo biti vezani na nosilno sposobnost okolja. Izvesti bi bilo treba študije, koliko vode potrebujemo, koliko prostora, koliko odpadkov, ladijski promet. Npr. Luka Koper je prostorsko določena z DPN. Povedati, do kam lahko gre razvoj. Promet skozi naše morje gre v vsa tri pristanišča (Monfalcone, Trst, Koper). Na razvoj je treba gledati celovito: koliko plovil na teden severno-jadransko morje prenese. Sedimenti, ki jih dvigne promet, so največji na sidriščih. Koper ima kapaciteto do 2000 vozil na teden, Trst do 5000. Nadaljnji problemi so vezani predvsem na frekvenco plovil.

Vprašanja in odgovori:

V: vprašanje udeleženca; O: odgovor MOP ali zunanjega izvajalca; K: komentar udeleženca

V: Kakšno je razmerje med SPRS in pomorskim prostorskim načrtom?

O: Pomorski prostorski načrt – neposredna implementacija usmeritev SPRS v dolgoročnem in srednjeročnem delu za morje in obalo.

V: Ali imamo dovolj študij na področju morja za oblikovanje vizije prostorskega razvoja za slovensko morje? Belgija je ob pripravi pomorskega prostorskega načrta v vizijo povezala vse študije, strokovne podlage, ki so bile na voljo. UI poda predlog za oblikovanje nabora možnih scenarijev razvoja, ki bi jih predstavili, vrednotili po določenih kriterijih pri oblikovanju vizije (kaj prinese kakšen scenarij?). Kakšne bi lahko bile možne rabe prostora tudi v luči podnebnih sprememb (višje morje, višje temperature)? Predlaga npr. makroekonomsko analizo, ki temelji na relevantnih podatkih in pregled dejavnosti.

O: Možni scenariji razvoja so namen delavnice: obravnavajo se npr. trajnostni razvoj, razvoj Luke Koper, trajnostni ribolov. Ob tem je pomembno, da se izhaja iz sedanjega stanja v prostoru.

III. SKLOP RAZPRAVE:

KONFLIKTI IN SINERGIJE NA MORJU IN OBALI TER RAZVOJNI POTENCIALI

3. Povzetek razprave:

3.1. Katere obstoječe dejavnosti na morju lahko opredelimo kot konfliktne in katere kot dopolnjujoče se, nekonfliktne?

Konfliktne dejavnosti na morju

Primeri, podani v razpravo:

- *KD, pomorski promet in sidrišča ter ribolov (vlečne mreže)*
- *KD in območja MORS – eksplozivna sredstva*
- *Poplave (10 in 100 letne) in pozidana zemljišča – podnebne spremembe*

Ugotovljeni konflikti na podlagi obstoječega stanja in predlogi reševanja:

- *Območja odlaganja eksplozivnih sredstev – so potencialna nevarnost z vsemi rabami (če pride do eksplozije oz. nesreče).*
- *Varstvo solin in vzpostavitev letališča – vizija na tem območju (obstoječe in širitev letališča Portorož – letališče nacionalnega pomena). Predlog, da se na ravni vizije določi: A) varstvo narave in solinarske dejavnosti ali B) letališka dejavnost.*
- *Konflikt med rabami in okoljem: razmisliti, kateri konflikti izhajajo iz tega naslova.*
- *Pomorski promet in biotska raznovrstnost, trajnostni razvoj?*
- *Ladijski promet in plovne poti ostalih plovil (npr. ribiške ladje, jadrnice, čolni).*
- *Konfliktno rabo predstavljajo izključne rabe prostora in deloma oz. občasno prisotne rabe.*
- *Navtični turizem - kopalne vode (težava: če se sidra ali plove mimo območij kopalnih voda) in zavarovana območja.*
- *Ribolov in spremljanje nočne plovbe (npr. prometni režim, ki se ga krši).*
- *Zavarovana območja in navtični turizem: problem sidranja, omejitev plovbe in sidranja, privezna mesta.*

Sinergije na morju

- *Območja KD (tudi podmorska arheologija) in zavarovana območja narave.*
- *Sinergija: možne izključne rabe na področju vojske – samo izjemoma se uporabljajo vadbišča (za vadbe in varovana območja).*
- *Sidrišče ni konfliktno s kopalnimi vodami (napačni podatki na karti!! sidrišče je napačno zarisano vse do obale).*
- *Iskanje novih sinergij ob kapitaliziranju zavarovanih območij – kulturne in naravne dediščine, povezave z urbanim prostorom, razvojem visoko kakovostnega turizma. Iskati najboljše možne storitve (tudi na nivoju Slovenije – Alpe – Sredozemlje), t.i. storitve ZELENEGA in MODREGA koridorja, tudi v luči prilagajanj na podnebne spremembe (npr. zmanjševanje poplavne ogroženosti koprskega obalnega območja (primer Škocjanskega zatoka)).*

3.2. Kje na morju so potenciali za razvoj posameznih dejavnosti? Če ne obstaja konkretna analiza, ali lahko opredelite potencial na kriterialni način (kaj je pomembno, kateri elementi, ali je pomembna kvaliteta elementa, v kakšnem smislu)?

POTENCIALI ZA RAVOJ DEJAVNOSTI	Komentar
Ribolov <i>Ribji fond označuje prelov. Zato je treba iskati rešitve za izboljšanje stanja in vzpostaviti odgovorno ravnanje z morskimi vodnimi viri (ribjimi fondi).</i>	<i>Tradicionalna gospodarska dejavnost je ogrožena. Velik upad življa.</i> <i>Ribiška dejavnosti je ugasnila in tudi z njo povezane gospodarske dejavnosti (turizem).</i> <i>Priložnost je prav pri pripravi strategije (tako SPRS in Jadransko – jonske strategije).</i> <i>Potrebo je vzpostaviti režime upravljanja z naravnimi viri. Težava: Skupna ribiška politika EU.</i> <i>Potenciale krepiti v povezavi z drugimi državami. Pozicionirati se nasproti drugim državam in jasno izraziti svoj cilj. S sosednjimi državami (Hrvaško, Italijo) se dogovoriti: postaviti jasno vizijo in cilje. Ključno je, da smo v soodvisnosti z odločitvami ostalih držav, zato zahtevati manjši vpliv sosednjih držav!</i> Proaktivnost države!

Obramba <i>Gradnja tretjega pomola, Debeli rtič in vojašnica</i>	<i>Potencial za vojsko predstavljata gradnja tretjega pomola, kjer so predvidena območja za vojsko.</i> <i>Območje vojašnice na Debelem rtiču (predvideno zmanjšanje območja – povezano z varstveno naravo Debelega rtiča).</i>
Ladijski promet in pristanišče <i>Pristanišča: Pomorske avtoceste kot alternativa kopenskemu prometu. Tudi na mednarodni ravni.</i>	<i>Ladijski promet in pristanišče je treba »ozeleniti«. Ladje morajo biti cenejše, kapacitete ladij se večajo, s tem se niža število ladij, ki prihajajo v pristanišča.</i> <i>Večje ladje v primeru nesreč pomenijo večje tveganje in lahko povzročijo večjo okoljsko škodo. Potrebno je zagotoviti vse možne ukrepe za varnost plovbe, da ne pride do nesreč.</i> <i>Ladijski promet je še vedno najcenejši v primerjavi z ostalimi prevoznimi sredstvi.</i> <i>Rešitev je v trajnostni potrošnji.</i> <i>Kurivo ladij – ni okoljsko sprejemljivo.</i> <i>Neskončne rasti ni.</i> <i>Pomorski transport je težava (predvsem za okolje). Plitvo morje je z vidika regeneracije po večji nesreči problem (uničenje ekosistema in ogrožanje trajnostnega razvoja države).</i> <i>Koliko je tisto število, ki ga okolje še prenese?</i>
Ranljivost slovenskega morskega prostora	<i>Pozicionirati se (slovenske zahteve in predlogi v širšem okviru) z jasnimi ukrepi.</i>
Poselitev	<i>Stanje in trend - litoralizacija – prevladuje gradnja za trg.</i> <i>Sami si moramo postaviti meje in doreči nosilnost obale in morja.</i>
Turizem	<i>Dopolniti.</i>
Marikultura	<i>Dopolniti.</i>
OVE – raba energije voda oz. raba energije morja <i>Proučitev možnosti prispevka energije morja k deležu OVE in URE v končni rabi energije</i>	<i>Zavezanost RS k uresničevanju podnebno-energetskih ciljev EU za povečanje rabe OVE ter zmanjšane rabe in odvisnosti od fosilnih goriv do leta 2050 (EKS v pripravi).</i> <i>Predlaga se izdelava strokovne podlage za ugotovitev kapacitivnosti morja za rabo energije morja za potrebe ogrevanja in hlajenja s toplotnimi črpalkami. Cilj: skupaj s sosednjimi državami ugotoviti zgornjo mejo nosilnosti za celoten tržaški zaliv (npr. predlog projekta SEA ENERGY).</i> <i>Predlog je treba preučiti in argumentirati tudi z vidika varstva morskega okolja in doseganja ciljev Okvirne direktive o morskem strategiji.</i>

3.3. Ali ima resor pripravljeno (ali bi pripravil) analizo razvojnih možnosti na morju in obali?

Na delavnici to vprašanje ni bilo obravnavano.

Deležniki so zaproseni, da sporočijo relevantne analize, ki se nanašajo na razvoj sektorja na morju in obalnem območju.

MOP, Direktorat za vode in investicije je sporočil izhodišča s področja varstva voda:

- Načrt upravljanja z vodami za območje Jadranskega povodja za obdobje 2016 – 2021 (Uredba o načrtih upravljanja voda na vodnih območjih Donave in Jadranskega morja (Uradni list RS, št. 67/16)):
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED6964>
- Načrt upravljanja z morskim okoljem, v pripravi, predviden sprejem v juliju 2017.

IV. ZAKLJUČKI:

Prostorsko relevantni predlogi iz razprave o prednostih, slabostih ter priložnostih in nevarnostih bodo vključene v skupno SWOT analizo. Na enak način bodo upoštevani predlogi iz razprave o viziji prostorskega razvoja. Razprava o obstoječih konfliktih in sinergijah na morju in obali bo prispevala k oblikovanju programa druge delavnice o ciljih prostorskega razvoja in prostorskih ukrepih za njihovo doseganje. Ta delavnica bo predvidoma organizirana septembra.

Priloga 1: Vizija razvoja slovenske obale – rezultat delavnic projekta CAMP Slovenija

VIZIJA RAZVOJA SLOVENSKE OBALE rezultat delavnic na Obali 2006 - 2007

Program upravljanja z obalo (CAMP Slovenija; UNEP/MAP)

